

Megcsordult...

Ha megcsordul Vince, teli lesz a pince — tartja a népi bölcsélet. Mármost, tegnap fölüngedett egy pillanatra a jégpáncél és az eresz is csöpögött. Ennek ellenére nem nagyon bizakodnak a kertészek. Az elmúlt hetek zord időjárását még csak elviselték volna a szőlővesszők, de a huzamosabb időre rákódott jégborítás súlyos károkat okozott. Nemeskai a szőlők, hanem a barackos- és almáskertekben is kevesebb termés várható, mint korábban.

A mezőgazdászok szomorúsága érthető, mert a munka megmarad a gyümölcsösökben, kertekben. Gondozni muszáj a fákat, tőkéket, mintha mi sem történt volna.

na, hiszen a jövő évi termés alapjait már most ki kell alakítani. Úgy is mondják: az idén az egyik pénzevő ágazat várhatóan a kertészet lesz. Főleg a korai és a csemeszőlő-vesszők selylik meg a mostani jeges januárt.

A kiskertekben sokan megpróbálták segíteni a jégpáncélba fagyott tőkéken. Leveregették az ónos eső maradványait, meglevegőztetve ezzel az ágakat, vesszőket.

Ezt a türelmünköt, sajnos a gazdaságokban nem tudták megtenni, s így csak a további időjárásról múlik, mennyire örülhetünk, hogy január 22-én megcsordult az ország.

Nemzetiségi óvodák

Legnagyobb nemzetiségi megyékben, Baranyában, csaknem teljessé vált az óvodás korú német és délszláv gyerekek anyanyelvi nevelése. Mintegy ötven nemzetiségi óvoda működik már a városokban és a falvakban. Az óvodáknak meghatározó szerepük van a nemzetiségi anyanyelv megalapozásában és fejlesztésében.

Baranya nemzetiségi nevelési-oktatási intézményeinek 1990-ig szóló fejlesztési tervében megkülönböztetett helyet foglal el az óvodai hálózat bővítése, a nevelőmunka személyi és tárgyi feltételeinek javítása. A megyei tanács terve szerint az idén, illetve jövőre további nemzetiségi óvodákat nyitnak.

Tessék, lehet vállalkozni!

Tanácsadói iroda segít Szegeden is
Új szervezeti formák — Hol, mit, mikor?

Előterbe kerültek a kis-szervezetek gazdasági életünkben. A kisgazdaság, kisvállalkozás igénye közvetlenül levezethető két kiemelt gazdaságpolitikai célunkból; abból, hogy külgazdasági egyensúlyunkat javítani kívánjuk és meg akarjuk őrizni az életszínvonalban elért eredményeinket. Az egyensúly-javítás, és az életszínvonal-megőrzés szándékát tükrözi az a fajta lépés is, amely a kisgazdaság, kisvállalkozás irányába teremtett nagyobb lehetőséget. Az érdeklődés igen nagy, sok vállalkozó szellemű ember szeretné érvényesíteni lehetőségét, ugyanakkor számos válságot is azt reméli az új formák bevezetésétől, hogy megoldódik; egy sor gondja: alkatrészekhez jut, kisegítik, mentesítik, apró-cseprő — olykor devizát igénylő — kiadásoktól. Természetesen a hazai lakosság igényeinek gyorsabb, egyszerűbb, — s talán az sem utolsó szempont, hogy olcsóbb — kielégítése is főladat.

Az utóbbi időben sokat foglalkoztak már a lapok, a rádió és a televízió is az új vállalkozási formákkal. Köz-hírre adtak követésre méltó példákat, de exkluzív eseteket is. Voltak olyanok, akik magányomozói irodát akartak nyitni, — nincs kizárva ennek a lehetősége sem — sőt, idegenforgalmi hivatal, házasságközvetítő irodát és egyebet. Úgy tűnik, hogy széles a skála. Egy mindenesetre igaz, sem lebecsülni, sem túlbecsülni nem illik a magánkezdeményezéseket. Budapestre már hetek óta működik a Pénzügyminisztérium Ellenőrzési Főigazgatóságának szervezésében egy tájékoztatói központ, ahol a vállalkozó szellemű emberek, közösségek választ kaobhatnak kérdéseikre. Jogi, alapítási, adózási, működési, szabályozási szakkérdésekben adnak felvilágosítást.

Szűkebb környezetünkben is van érdeklődés. Ezért is határozott úgy a megyei tanács és a PM megyei ellenőrzési igazgatósága, hogy se-átséket nyújt az érdeklődőknek. Tájékoztatói irodát nyitnak az Ellenőrzési Igazgatóság szegedi székházában (Londoni körút 13. I. emelet 119-es számú helyiségben) ahol minden kedden és csütörtökön, — első

ízben január 28-án — fogadják a vállalkozó szellemű embereket. Ez a tanácsadói szolgálat egy-két hónapig működik, de utána is az érdeklődők rendelkezésére áll a délelőtti órákban. A tájékoztatói irodában mindenki választ kaphat az új szervezeti formákról, azok megalapításának körülményeiről. Általában a kisvállalat, a kiszzövetkezet, a szakcsoport, a gazdasági munkaközösség, a szerződéses üzemeltetés és az egyéb formák, társasági szervezettek és más lehetőségek működéséről, adóztatásának, adminisztrációjának rendjéről, a biztosítási, hitelezési formáiról.

Megkerestük a PM Ellenőrzési Igazgatóságának megyei irodáját, s megkérdeztük, hogyan kívánják segíteni a vállalkozások iránt érdeklődőket. Horváth Gyula igazgató elmondta, hogy már eddig is sokan fölkeresték őket különféle ügyekben. Példákat is mondott; egy kiskundorozsmai férfi építőipari szolgáltató kiszzövetkezetet szeretne kollégáival alapítani. Volt, aki a tüzelőköszülékek javítására kért engedélyt, egy mezőgazdasági termelőszövetkezet kebelében működne.

A Szegeden megnyíló tájékoztatói iroda szakszerű felvilágosítást nyújt majd. Eddig is tanácsot adtak, természetesen ingyenes a fölvilágosítás. Majd kiderül, hogy egyik nagy építőipari vállalatunk vállalkozó szellemű szakmunkásai alakítanak-e gazdasági munkaközösséget, amelynek birtokában parkettázást, villanyszerelést, tapétázást, s egyéb szaktipari munkákat végeznének szabadidejükben. Tervező szakemberek is, tapogatózták már, hogy társasági alapon végeznének családiházak, s minden egyéb tervezési megbízást. A mórhalmi kiszzövetkezet alapítói műhelyeket élnének és főntartó tevékenységet végeznének, de ezidáig kevesen csontortosultak. Ugyanis kiszzövetkezet minimum 15 és maximum 100 vállalkozó alapíthat.

Vajon vannak-e már Szegeden és a környéken valamilyen tapasztalatok? Vannak. Sok még a félreértés, vagy a meg nem értés. Néhány vállalat saját főladatát azért nem képes zökkenőmentesen megoldani, mert

bizonyos szabályok gátolják ebben. Jó néhány vállalkozó szellemű ember azt tudakolja, hogy miként alakíthatnának gazdasági munkaközösséget, s éppen saját vállalatuknak is följajlanának tevékenységüket. Hiszen ott szükség lenne munkájukra, de nincsen túlóradere a cégnek, viszont semmi akadály annak, hogy „idegen” szervezet munkáját vegye igénybe, arra ugyanis van pénzügyi tranzakciója. Néhány érdeklődő viszont már visszakozást mondott: túlóratnak tartja a leendő adminisztrációt, a könyvelési és adózási kötelességeket. Amint megjegyezték: „Szakképzett könyvelőt kellene alkalmazni”. Lehet, hogy igazuk van, de a magánvállalkozás, a kiszzövetkezeti gazdálkodási forma sem lehet „vadhajtás”.

Most még sokan csak tájékozódni szeretnének. Érdeklődnek, milyen kötelezettségekkel jár a vállalkozás. Hogyan kell adminisztrálni, mennyi SZTK-járulékot fizetni, — kár hogy az SZTK ebben a tanácsadó szolgálatban nem működik együtt a megalakuló irodával — a jövedelmek milyen magasra futhatnak és sok egyéb oly kérdés foglalkoztatja az embereket, hogy valóban csak egy ilyen tájékoztatói iroda segíthet.

Annál tapasztalatot már elmondtak az Ellenőrzési Igazgatóság vezetői. Igaz tisztességes emberek keresik őket, nem a „zavarosban halászók” kopogtatnak, hanem olyan vállalkozó szelleműk és szakmunkások, akiknek a tevékenységére a lakosság valóban igényt tart, munkájukra nagy szükség van. Természetesen Szegeden is előfordult már olyan szélsőséges „vállalkozási kedv”, amelyet nem is érdemes közre adni. Egyszer megjegyezték a PM Ellenőrzési Igazgatóságán: „diszkréciót biztosítanak minden érdeklődőnek. Bárki név nélkül kérdezhet; érdeklődhet, elmondhatja ötletét. A gyakorlat — s persze a jogszabályi lehetőségek — majd eldöntik, érdemes-e kezdeményezni, vállalkozni. Minden esetre abban reménykedhetünk, hogy lesznek vállalkozó szellemű emberek, csoportok, akiknek a tevékenységét várja a lakosság.”

G. I.

A nagy „hídépítő”

Hídépítő vagyunk valamennyien. Van, aki a folyópartokat köti össze, mások meg a betegség és az egészség vagy a rend és a rendtelenség fölött egyensúlyoznak. Aztán az ünnepeket is áthidalják. Egyebek közt töltött káposztákkal, beszédtekével, netán az ajándék könyvek olvasgatásával. Nekem például Sarkantyú Mihály művészettörténész nemrég megjelent Mednyánszky László-albuma jutott. Hamar kiderült: a fiatal szerző pontosabb, megbízhatóbb hídszerkezetet akart kitéríteni a századforduló jeles festője és a nagyközönség közé, mint az előző interpretátorok. S ez többé-kevésbé sikerült is. Hogy miként, milyen eszközökkel? Hidakat építünk minduntalan, ahogy Mednyánszky élet- és munkássága is a szüntelen hídépítés jegyében zajlott le.

Itt van mindjárt a természet és a művésztől közötti bensőséges, maidhogyanem egy életre szóló kapcsolat. Se szeri, se száma a változékony szemléletű tájképi alkotásoknak. Néhányat a Móra Ferenc Múzeumban is megnevezhetünk. A művek jó része ugyanakkor Európá-szerre kallódik, ilyenformán szó sem lehetett a teljesebb igényű feldolgozásról. Am egy „problematikavázlat” is alkalmas az életmű súlypon-tozott bemutatására, az eddigi-eknél árnyaltabb, dialektikusabb értelmezésre. Hisz Mednyánszky munkásságában először eltűntek, később meg háttérbe szorították a tájképek jelentőségét. S közben úgy tűnt, mintha alig lenne érdemleges összefüggés és párhuzam a csapargók látónki festője és a természetbúvár művész között. Pedig az igazság ez-úttal is valahol középen keresendő. Az akadémiásmustól startoló, s egészen az expresszionizmusig, sőt a gesztusfestészet határáig ívelő tájfestészet legjobb darabjai voltaképpen hasonló esztétikai értéket képviselnek, mint a legszínvonalasabb figurális kompozí-

ciók (például: Agrólszakadt, Szerbiában). Ugyanakkor az alkotó világlátásában, organikus egységet alkottak a természeti és a társadalmi jelenségek, bár a természet törvényeinek kitüntetett szerepe volt ebben a szemléletben.

A kötet szerzője főként a művekre alapozza megá-lapításait, jóllehet a művész naplójegyzeteiben is támpontokat keres. Egy budapesti tüntetés epizódjait rögzíti például a festő, majd hirtelen észbe jut: milyen „lényegtelen és kicsinyes” mindez a természeti környezet kinyitlakoztatásához képest. De itt már a társadalom és a művész közötti viszonylatoknál vagyunk, amiről persze a figurális alkotások vallanak a legbeszédesebben. Az útonálló, a verekedők, a nagyvárosok agresszivitással és remüléssel telített periferikus figurái, majd pedig a háborúban menetező katonák, a sebesültek és a halottak. Mindenesetre ezek az elemzések a legizgalmasabbak, legértékesebbek. Mert Sarkantyú nem elég-szik meg a tipológiai kapcsolatok újszerű bemutatásával, a tartalmi, stílusbeli változások meggyőző kifejtésével, hanem tagabb, egy-remesebb dimenziókban keresi Mednyánszky művészté-ének helyét, kapcsolatrend-jét. Így jut el egyebek közt a késői Goyához, az emberben lakozó sántáni erők szug-geztív megfogalmazójához, aztán a kortárs Picassóhoz és Käthe Kollwitzhoz, mint a századforduló társadalmi igazságtalanságainak drámai kifejezőihez.

A magyar képzőművészet értékelésénél közel sem lényegtelenek ezek a felismerések. Fokozatosan kiderül ugyanis, hogy csinján kell bannunk a nyugati országokkal szemben emlegetett fáziskéséssel. Elvégre Csont-vary Kosztka Tivadar mellett itt van Mednyánszky példája. Igaz, eddig is tudtuk, hogy kiemelkedő élet-művet teremtett, mégis valahogy különként, elszige-telt jelenségként kezeltük. Mintha az alkotó szélsősé-gekkel átszótt, magányos egyénisége a művészi telje-

sítményt is predesztinálta volna Csakohgy Mednyánszky László korának egyik legérzékenyebb, legtájéko-zottabb festője volt. Járta a hazai és külföldi képtá-ra-akat, jóformán majd minden szellemi impulzust feldolgo-zott, ám sohasem áldozta fel önmagát. Nem lett belőle formalista, viszont sziszte-matikusan kimunkálta az autonóm képzésvezetés le-hetőségeit. Ezzel olyan szelle-mi, művészi hídát létesített az akadémiásmus és a mo-dern piktúra határán, amely-ről már egyenes utak vezet-tek századunk festészeti vo-nalataihoz, s amely az euró-pai művészetben Cézanne tétével rokonítható.

Aki megnézi a Genthon István szerkesztette magyar művészettörténet könyvet, az Mednyánszkyt a roman-tikus realisták táborában fogja megtalálni. Nos, Sar-kantyú Mihály egyik leg-fontosabb érdeme, hogy ala-posan kiágitotta ezt a szük-re szabott és pontatlan kateg-óriát. Együttal feloldotta a művész tártalanságát, s meggyőzőnek látszó össze-függésekkel demonstrálta: közel sem ösztönös, belső logika nélküli festéssel van dolgunk. A kötet szerző-je mindazonáltal nem ve-szett el a részletekben, in-kább szerencsés érzékkel al-kalmazta az induktív és de-duk-tív eljárásokat. Más kér-dés, hogy ezek ellenére is valahogy céljatevesztett ki-adványnak érzem Sarkantyú munkáját. A körülményes, nyirkorgó előadással még csak megbirkózna az olva-szó, de azt már nehezen vi-seli el, ha őt is műtörté-nésnek, sőt Mednyánszky-kutatónak nézik. Márpedig ilyen szakmai bennfentes-séggel íródott ez a tanul-mány, amelynek vélemény-em szerint éppen egy szakmai folyóiratban lenne autentikus helye. De azért ne keseredjünk el, mert így is hasznos, okos ismeretek-hez juthatunk. Ráadásul jól válogatott, gazdag, élvezhe-tő képanyagot kapunk, érde-kes képelemzések kíséreté-ben. S akár itt is elkezdhet-jük a hídépítést a századfor-duló festőirásához! (Kép-zőművészeti Alap, Kiadó Vállalata, Bp., 1981.)

Szuromi Pál

Fékdobok, kamionokhoz

Termékváltás kezdődött az Öntödei Vállalat mohácsi gyárában: a baranyai üzemből a Rába-kamionokhoz húszezer fékdobot öntenek az idén. Mohácson korábban szinte kizárólag víz- és csatornahálózati szerelvényeket állítottak elő, amelyek iránt az utóbbi években megcsapant a kereslet.

A korszerűbb gyártmány-szerkezet kialakítását már tavaly előkészítették: 1981-ben több mint hetvenféle új öntvényalkatrészt készítettek a hazai gép- és műszergyárak megrendelésére. A valódi szakmai fejlődés a különleges anyagösszetételű öntvények gyártásának bevezetése volt. (MTI)

Ülést tartott a KISZ városi bizottsága

Tegnap, pénteken a DELEP klubjában ülést tartott a KISZ Szeged városi bizottsága. A testület egyebek között intézkedési tervet hagyott jóvá az MSZMP Politikai Bizottsága 1981.

április 28-ai határozatából adódó feladatok végrehajtására, valamint az ideai forradalmi ifjúsági napokra, s kialakította a szegedi ifjúsági napok műsortervét.

Kezdeményez a bútorgyár

A hagyományos bútorgyártást vállalkozói tevékenységgel egészítette ki a balassagyarmati Ipoly bútorgyár. Elvállalja kollégiumok, diákotthonok, szállodák és más középületek bebútorozásának megtervezését, a berendezési tárgyak elkészítését, helyszíni felszerelését és üzembe helyezését.

Az első ilyen megrendelés alapján készültek el a Budapesti Pénzügyi és Számviteli Főiskola új, ötszáz személyes újpesti kollégiumá-

nak bútorai, s a balassagyarmati vállalat „röpülő brigádja” februárban befejezi a berendezést. Hasonló vállalkozásban fogják berendezni a Debreceni Orvostudományi Egyetem egyik intézetét, a Szombathelyi Tanárképző Főiskola és a pászói középiskola kollégiumát. Külföldi munkát is vállalnak: tárgyalnak egy nigériai oktatási központnak, ukrainai Csernovci új szállodájának és egy osztrák kemping bútorozásáról.